

Komunikat Prasowy

Decyzja UE zezwalająca na większą emisję zanieczyszczeń z polskich elektrowni stwarza zagrożenie dla zdrowia

Bruksela/Warszawa 19 Lutego 2014 eksperci zdrowia publicznego wyrażają zaniepokojenie niedawną decyzją Komisji Europejskiej, dającą polskim elektrowniom więcej czasu na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń powietrza. Polski rząd złożył wniosek o 3 letnią derogację w ramach tzw. Przejściowego Planu Krajowego (Transitional National Plan – TNP), który został zaakceptowany przez Brukselę w tym tygodniu.

Zdaniem stowarzyszenia Health and Environment Alliance (HEAL), skupiającego ponad 65 organizacji członkowskich zajmujących się m.in. wpływem zanieczyszczeń powietrza na zdrowie publiczne, derogacje mogą przyczynić się do wzrostu zachorowalności Polaków na przewlekłe choroby takie jak astma lub schorzenia układu naczyniowo – sercowego. Decyzja Komisji Europejskiej, umożliwiająca utrzymanie dotychczasowych wysokich poziomów emisji zanieczyszczeń do powietrza z elektrowni, może przyczynić się do wzrostu i tak już wysokiej liczby dni, w których stężenie powietrza w Polsce przekracza normy jakości powietrza UE.

Tzw. Przejściowy Plan Krajowy (TNP) oznacza dalszą emisję tysięcy ton szkodliwego dla zdrowia dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz pyłu (3), a także dalsze ponoszenie wysokich kosztów zewnętrznych sięgających 2,4-6,8 mld. euro w okresie 3 lat. Spora część tych kosztów wynika z pogorszenia jakości zdrowia poprzez wzrost zachorowalności na schorzenia układu oddechowego i naczyniowo – sercowego, wywołanych zanieczyszczeniem atmosfery.

Decyzja Komisji Europejskiej uniemożliwi podniesienie jakości powietrza w Polsce. Już dziś, aż sześć polskich miast znajduje się w pierwszej dziesiątce najbardziej zanieczyszczonych miast w Europie, gdzie dopuszczalne poziomy pyłu zawieszonego są przekraczane średnio raz na 3 dni (5), a 86 procent Polaków mieszkających w miastach jest narażona na zanieczyszczone powietrze przekraczające standardy jakości powietrza UE. Umożliwienie dalszej emisji zanieczyszczeń na niezmiennym poziomie przyczyni się do utrzymania tego stanu w Polsce (aż 59 spośród 73 elektrowni wymienionych w decyzji Komisji Europejskiej znajdują się w obszarach, w których standardy jakości powietrza są przekraczane). (7)

Julia Huscher, specjalista ds. węgla i zdrowia z HEAL mówi: „Trudno zrozumieć, dlaczego Komisja Europejska zatwierdza plan, który przeciwdziała zobowiązaniom wobec czystszej powietrza, uchwalonego w ramach dyrektywy w sprawie jakości powietrza w UE. Brak derogacji umożliwiłby szybką redukcję wysokich poziomów zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym. Zamiast bronić zdrowia obywateli zapewniając im dobrą jakość powietrza Komisja Europejska przechodzi na stronę największych trucielei z branży przemysłu w Polsce.”

Dr med. Piotr Dąbrowiecki, Przewodniczący Polskiej Federacji Stowarzyszeń Chorych na Astmę Alergię i POChP: „ Na podstawie najświeższych danych można stwierdzić, że zanieczyszczenie powietrza jest niezwykle dużym obciążeniem dla społeczeństwa: każdego roku umiera do dwóch milionów osób z powodu zanieczyszczeń powietrza. Wysokie stężenia zanieczyszczeń powietrza powodują również utratę jakości zdrowia, zmniejszają wydajność pracowników oraz zwiększają koszty opieki zdrowotnej.”(8)

Lekarze i eksperci zdrowia publicznego wzywają polski rząd do przeprowadzenia gruntownej oceny wpływu emisji zanieczyszczeń, wynikających z derogacji zawartych w Przejściowym Planie Krajowym, na zdrowie polskich obywateli w ramach obowiązkowej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Taka ocena pozwoli na przeprowadzenie kompleksowej dyskusji z obywatelami, w sprawie Przejściowego Planu Krajowego.

Dane kontaktowe:

Julia Huscher, Specjalista ds. węgla i zdrowia, Health and Environment Alliance (HEAL), Tel: +32 2 234 3646, Tel. Kom.: +32 489 97 74 69, Email: julia@env-health.org

Łukasz Adamkiewicz, Doradca ds. węgla i zdrowia, Health and Environment Alliance (HEAL), Tel: +48 22 350 77 49, Tel. Kom.: +48 792 468 018, Email: lukasz@env-health.org

Dr Piotr Dąbrowiecki Przewodniczący Polskiej Federacji Stowarzyszeń Chorych na Astmę Alergię i POChP: Email: astma.federacja@gmail.com

Uwagi

(1) Zgodnie z dyrektywą UE w sprawie emisji przemysłowych (Industrial Emissions Directive – IED), państwa członkowskie mogą wnioskować o derogacje tzw. Przejściowe Plany Krajowe (Transitional National Plan – TNP). Dyrektywa UE. ustanawia bardziej rygorystyczne poziomy emisji dla elektrowni oraz innych instalacji przemysłowych w stosunku do obecnie obowiązujących. Maksymalny okres trwania Przejściowego Planu Krajowego wynosi 4,5 roku, polski TNP przewiduje osiągnięcie pułapów emisji z dyrektywy IED już w roku 2019, czyli dodatkowo 3 lat wysokich emisji w stosunku do dyrektywy IED. Piętnaście krajów członkowskich UE wnioskowało o takie derogację, Komisja Europejska wyraziła już zgodę dla 7 krajów.

(2) Scenariusz bez TNP, w którym Polska wdraża postanowienia z Dyrektywy IED, pozwoli na szybką redukcję poziomów stężeń dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz pyłów, co z kolei zmniejszy zachorowalność na choroby przewlekłe. Wiele międzynarodowych badań wskazuje na pozytywne efekty dla zdrowia podczas redukcji stężeń zanieczyszczeń powietrza, należą do nich: mniejsza umieralność oraz niższa liczba osób chorych na schorzenia układu oddechowego i naczyniowo – sercowego. Raport WHO REVIHAAP z 2013 zawiera przegląd badań naukowych potwierdzających korelację między zanieczyszczeniem powietrza a wskaźnikiem zachorowalności: <http://www.euro.who.int/en/health-topics/environment-and-health/air-quality/publications/2013/review-of-evidence-on-health-aspects-of-air-pollution-revihaap-project-final-technical-report>

(3) Przejściowy Plan Krajowy (TNP) dla Polski został złożony do Komisji Europejskiej 31 grudnia 2012 r. TNP jest derogacją od dopuszczalnych poziomów emisji dla dużych instalacji spalających paliwo określonych w Dyrektywie 2010/75/EC o emisjach przemysłowych (art. 32 Dyrektywy)

(4) Koszty zewnętrzne zostały opracowane na podstawie wniosku o TNP dla Polski z 28 grudnia 2012 r oraz raportu Europejskiej Agencji Środowiska (2011: Revealing the costs of air pollution from industrial facilities in Europe, Annex 1.), która określa koszty uszczerbku na zdrowiu i środowisku w wyniku emisji 1 tony wybranych substancji

(5) Baza danych AirBase wersja 8, Europejska Agencja Środowiska <http://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/airbase-the-european-air-quality-database-8/>

(6) Europejska Agencja Środowiska (2013): Jakość powietrza w Europie – 2013 raport: <http://www.eea.europa.eu/media/newsreleases/air-pollution-still-causing-harm>
Komisja Europejska wszczęła postępowanie w sprawie naruszenia przepisów przeciwko Polsce, w związku z nie spełnianiem wymogów dotyczących jakości powietrza

(7) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:152:0001:01:EN:HTML>

Dyrektywa ustanawia wartości dopuszczalne między innymi dla: pyłu zawieszonego (PM₁₀), tlenków azotu - celem ochrony zdrowia człowieka (załącznik XI). Jeżeli wartości dopuszczalne są wielokrotnie przekraczane, lokalne władze muszą opracować plany zarządzania jakością powietrza, które powinny zawierać analizę głównych źródeł zanieczyszczeń, opis podjętych już działań celem poprawy jakości powietrza, jak również dodatkowe działania przewidziane w celu osiągnięcia wartości poniżej progów dopuszczalnych. Jednakże, nawet stężenia zanieczyszczeń powietrza poniżej wartości dopuszczalnych mogą być niebezpieczne dla zdrowia. Wartość dopuszczalna stężenia pyłów zawieszonych PM₁₀ ustanowiona w dyrektywie 2008/50/WE jest znacząco większa niż ta zarekomendowana przez WHO – odpowiednio 40µg/m³ w stosunku 20µg/m³ (zobacz uwagę 2)

(8) Global premature mortality due to anthropogenic outdoor air pollution and the contribution of past climate change, Silva, west, et al: Environmental Research letters, vol. 8, no. 3, 11 July 2013
<http://iopscience.iop.org/1748-9326/8/3/034005/article>